

**Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής
Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας
Τμήμα Αλιευμάτων, Γάλακτος και Λοιπών Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης**

Μετακινήσεις νωπού γάλακτος αιγοπροβάτων και γαλακτοκομικών προϊόντων λόγω κρουσμάτων πανώλης των μικρών μηρυκαστικών

Έκδοση 2^η

Αθήνα, 26 Ιουλίου 2024

Εκδόσεις του εγγράφου

Έκδοση	Ημερομηνία έκδοσης	Αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη έκδοση
1 ^η	19.07.2024	Αρχικό έγγραφο
2 ^η	26.07.2024	Διευκρινήσεις διαχείρισης γάλακτος της απαγορευμένης ζώνης αναφορικά με τις εγκαταστάσεις μεταποίησης γάλακτος που δεν μπορούν να επιτύχουν την απαιτούμενη θερμική επεξεργασία Εγκύκλιος 614/221439/25-07-2024

Περιεχόμενα

1. Σκοπός του εγγράφου.....	4
2. Απαγορευμένη ζώνη.....	4
3. Νομοθετικές διατάξεις για τη διαχείριση του νωπού γάλακτος.....	4
4. Μέτρα βιοασφάλειας για τη διακίνηση του νωπού γάλακτος	4
A. Νωπό γάλα αιγοπροβάτων.....	4
B. Νωπό αγελαδινό γάλα.....	5
5. Μέθοδοι μετριάσμου του κινδύνου από το νωπό γάλα αιγοπροβάτων	6
6. Σενάρια μετακίνησης του νωπού γάλακτος αιγοπροβάτων	6

1. Σκοπός του εγγράφου

Σκοπός του εγγράφου είναι να δοθούν αναλυτικές οδηγίες για την εφαρμογή των μέτρων αναφορικά με το νωπό γάλα για τον περιορισμό της διασποράς των κρουσμάτων πανώλης των μικρών μηρυκαστικών. Τα εν λόγω μέτρα διατυπώνονται στη με αριθμ. πρωτ. 1396/209433/16-07-2024 εγκύκλιο που έχει εκδοθεί από τη Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής του ΥΠΑΑΤ.

2. Απαγορευμένη ζώνη

Η απαγορευμένη ζώνη περιλαμβάνει τις παρακάτω ζώνες:

1. Προστασίας
2. Επιτήρησης
3. Περαιτέρω απαγορευμένη

3. Νομοθετικές διατάξεις για τη διαχείριση του νωπού γάλακτος

Σύμφωνα με τον Εκτελεστικό Κανονισμό 2020/687 της Επιτροπής, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, **απαγορεύονται** οι μετακινήσεις νωπού γάλακτος και πρωτογάλακτος που προέρχονται από ζώα από εκτροφές που βρίσκονται στην απαγορευμένη ζώνη.

Ωστόσο, στα άρθρα 33 και 49 του εν λόγω Κανονισμού αναφέρονται οι ειδικοί όροι για την έγκριση μετακινήσεων νωπού γάλακτος που προέρχεται από από εκτροφές που βρίσκονται στη ζώνη προστασίας και τη ζώνη επιτήρησης, αντίστοιχα. Το νωπό γάλα μπορεί να μετακινηθεί σε εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος για να υποβληθεί σε μία από τις σχετικές επεξεργασίες μετριασμού του κινδύνου που καθορίζονται στο παράρτημα VII του Εκτελεστικού Κανονισμού 2020/687.

Η μετακίνηση νωπού γάλακτος από την εκτροφή προέλευσης στην εγκατάσταση μεταποίησης πρέπει να πραγματοποιείται **μέσα σε κλειστούς περιέκτες** και η εγκατάσταση μεταποίησης πρέπει να βρίσκεται στην ίδια απαγορευμένη ζώνη ή όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην απαγορευμένη ζώνη και πρέπει να λειτουργεί υπό την επιτήρηση επίσημων κτηνιάτρων.

4. Μέτρα βιοασφάλειας για τη διακίνηση του νωπού γάλακτος

A. Νωπό γάλα αιγοπροβάτων

Σε συνέχεια των αναφερόμενων στην προηγούμενη ενότητα, ορίζονται τα παρακάτω μέτρα για την αποτροπή μετάδοσης και εξάπλωσης της νόσου:

1. Τα οχήματα που παραλαμβάνουν γάλα από εκμεταλλεύσεις της απαγορευμένης ζώνης δεν πρέπει να παραλαμβάνουν γάλα από **ελεύθερες περιοχές**.
2. Ειδικότερα, ισχύουν τα παρακάτω:
  - 2.1. Θα πρέπει να υπάρχουν οχήματα **αποκλειστικής χρήσης** στις **ζώνες προστασίας και επιτήρησης τα οποία κινούνται αποκλειστικά σε αυτές τις ζώνες** και τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από την περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη και από ελεύθερες περιοχές. Τα εν λόγω οχήματα πρέπει να παραλαμβάνουν **πρώτα από τη ζώνη επιτήρησης και μετά από τη ζώνη προστασίας**.

- 2.2. Θα πρέπει να υπάρχουν οχήματα αποκλειστικής χρήσης στην **περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη** τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από **ελεύθερες περιοχές**.
- 2.3. **Πριν από κάθε είσοδο και έξοδο από εκμεταλλεύσεις πρέπει να γίνεται καθαρισμός και απολύμανση του οχήματος.**
- 2.4. Πρέπει να καταγράφεται η **ώρα παραλαβής γάλακτος** από κάθε εκτροφή.
- 2.5. Ο οδηγός του μέσου παραλαβής και μεταφοράς του γάλακτος **απαγορεύεται να μετακινείται άσκοπα εντός της εκτροφής** και να έρχεται σε άμεση επαφή με ζώα ή ζωοτροφές, αλλά θα πρέπει να **παραμένει αυστηρά στο διακριτό χώρο της παράδοσης του γάλακτος.**
- 2.6. **Μετά την τελευταία παραλαβή διενεργείται προσεκτικός καθαρισμός και απολύμανση του οχήματος** από τον οδηγό και στη συνέχεια, το όχημα δεν κάνει καμία ενδιάμεση στάση για παραλαβή σε άλλη αιγοπροβατοτροφική εκμετάλλευση παρά κατευθύνεται προς την εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος, **στην οποία διενεργείται εκ νέου καθαρισμός και απολύμανση (εσωτερικός CIP και εξωτερικός).**
- 2.7. Στα οχήματα πρέπει να υπάρχει επαρκής ποσότητα **γαντιών μιας χρήσης, ποδοναριών και φόρμες μιας χρήσης**, για άμεση χρήση από τον οδηγό.
- 2.8. Όταν ο οδηγός φτάνει σε μια εκμετάλλευση **πρέπει να φορέσει τη φόρμα, τα ποδονάρια και τα γάντια** και κατά την αποχώρηση να τα ψεκάσει με απολυμαντικό, να τα βγάλει και να τα αφήσει στην εκτροφή για καταστροφή.
3. **Όλα** τα οχήματα που παραλαμβάνουν νωπό γάλα πρέπει να φέρουν κινητό εξοπλισμό ικανού μεγέθους **(τουλάχιστον 15lt) για να απολυμανθεί επαρκώς** το όχημα πριν από την είσοδο και μετά την έξοδο από τις εκμεταλλεύσεις. Στα οχήματα πρέπει να υπάρχει αρκετή ποσότητα κατάλληλου απολυμαντικού.
4. Τα οχήματα πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται επιμελώς τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά πριν πραγματοποιήσουν το επόμενο δρομολόγιο.
5. Η εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος τηρεί αρχείο με τα οχήματα που κινούνται σε κάθε ζώνη και την ιχνηλασιμότητα του γάλακτος που παραλαμβάνει.

B. Νωπό αγελαδινό γάλα

Τα οχήματα που παραλαμβάνουν αγελαδινό γάλα από εκτροφές που βρίσκονται στην απαγορευμένη ζώνη πρέπει να είναι αποκλειστικής χρήσης της ζώνης και να κινούνται από την ζώνη με την χαμηλότερη επικινδυνότητα προς εκείνη με την υψηλότερη, τηρώντας τα μέτρα βιοασφάλειας. Τα οχήματα πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται επιμελώς τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά πριν πραγματοποιήσουν το επόμενο δρομολόγιο.

5. Μέθοδοι μετριασμού του κινδύνου από το νωπό γάλα αιγοπροβάτων

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 2020/687 Παράρτημα VII, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ο μετριασμός του κινδύνου από το **νωπό γάλα αιγοπροβάτων από την απαγορευμένη ζώνη** για την πανώλη των μικρών μηρυκαστικών μπορεί να γίνει με τις παρακάτω μεθόδους επεξεργασίας:

1. Θερμική επεξεργασία UHT (υπερυψηλή θερμοκρασία): τουλάχιστον 132 °C για τουλάχιστον 1 δευτερόλεπτο
2. Θερμική επεξεργασία παστερίωσης HTST (σύντομης διάρκειας παστερίωση σε υψηλή θερμοκρασία), εάν το pH του γάλακτος είναι
  - α) χαμηλότερο του 7, τουλάχιστον 72 °C για ελάχιστη περίοδο 15 δευτερολέπτων
  - β) 7 ή υψηλότερο του 7, τουλάχιστον 72 °C για ελάχιστη περίοδο 15 δευτερολέπτων, **δύο φορές**

Οι εγκαταστάσεις μεταποίησης γάλακτος που δεν μπορούν να εφαρμόσουν σύστημα παστερίωσης όπως περιγράφεται ανωτέρω, μεταφέρουν το γάλα που παραλαμβάνουν από τις εκτροφές που βρίσκονται στις απαγορευμένες ζώνες, σε εγκαταστάσεις μεταποίησης γάλακτος που εφαρμόζουν το προαναφερθέν σύστημα παστερίωσης.

Επισημαίνεται ότι το γάλα που έχει παστεριωθεί με βάση την προαναφερθείσα μέθοδο παστερίωσης, θεωρείται ασφαλές προϊόν και μπορεί να επιστρέψει στην αρχική εγκατάσταση μεταποίησης για τυροκόμηση.

Η εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος πρέπει να βρίσκεται στην απαγορευμένη ζώνη ή όσο το δυνατόν πλησιέστερα σε αυτή και πρέπει να λειτουργεί υπό την επιτήρηση επίσημων κτηνιάτρων.

6. Σενάρια μετακίνησης του νωπού γάλακτος αιγοπροβάτων

Παρακάτω αναφέρονται πιθανά σενάρια μετακίνησης του νωπού γάλακτος αιγοπροβάτων ανάλογα με τη ζώνη στην οποία βρίσκεται η εκτροφή προέλευσης και η εγκατάσταση μεταποίησης αυτού.

Πιο συγκεκριμένα, ο Πίνακας 1 αναφέρει τις μετακινήσεις του νωπού γάλακτος ανάλογα με την τοποθεσία της εκτροφής προέλευσης και ο Πίνακας 2 αναφέρει τις μετακινήσεις του νωπού γάλακτος ανάλογα με την τοποθεσία στην οποία βρίσκεται η εγκατάσταση μεταποίησης αυτού. Επίσης, και στους δύο πίνακες αναφέρεται το είδος θερμικής επεξεργασίας στην οποία πρέπει να υποβληθεί το νωπό γάλα ανάλογα με την περιοχή που βρίσκεται η εκτροφή προέλευσης.

Τέλος, ακολουθεί σχηματική απεικόνιση (Σχήμα 1) των σεναρίων κίνησης των οχημάτων παραλαβής νωπού γάλακτος προς την εγκατάσταση μεταποίησης γάλακτος.

Πίνακας 1: Μετακινήσεις του νωπού γάλακτος ανάλογα με την τοποθεσία της εκτροφής προέλευσης

Τοποθεσία εκτροφής προέλευσης του νωπού γάλακτος	Τοποθεσία εγκατάστασης μεταποίησης	Μέθοδος θερμικής επεξεργασίας	Ασφαλές προϊόν	Διακίνηση
Ζώνη προστασίας ή Ζώνη επιτήρησης ή Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη	Ζώνη προστασίας ή Ζώνη επιτήρησης ή Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη ή Ελεύθερη περιοχή όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην απαγορευμένη περιοχή	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Παστεριωμένο γάλα και παστεριωμένα γαλακτοκομικά προϊόντα	Μπορούν να διακινηθούν ελεύθερα εντός ή εκτός απαγορευμένης ζώνης διότι θεωρούνται ασφαλή προϊόντα. Η τυροκόμηση του παστεριωμένου γάλακτος και η παραγωγή των λοιπών γαλακτοκομικών προϊόντων από παστεριωμένο γάλα μπορεί να γίνει είτε στην εγκατάσταση παστερίωσης του γάλακτος είτε σε άλλη εγκατάσταση εντός ή εκτός απαγορευμένης ζώνης
Ελεύθερη περιοχή	Ζώνη προστασίας ή Ζώνη επιτήρησης ή Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη ή Ελεύθερη περιοχή	Σύμφωνα με το Κεφάλαιο II του Τμήματος IX του Παραρτήματος III του Κανονισμού 853/2004 ⁱ	Παστεριωμένο γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα	Το παστεριωμένο γάλα και τα προϊόντα που έχουν προέλθει από αυτό (τυρί, γιαούρτι, κ.ά) μπορεί να διακινηθούν ελεύθερα εντός ή εκτός απαγορευμένης ζώνης διότι θεωρούνται ασφαλή προϊόντα.

ⁱ Η παστερίωση επιτυγχάνεται με επεξεργασία που περιλαμβάνει:

i) υψηλή θερμοκρασία για σύντομο χρονικό διάστημα: τουλάχιστον 72 °C για 15 δευτερόλεπτα^{*}

ii) χαμηλή θερμοκρασία για μεγάλο χρονικό διάστημα: τουλάχιστον 63 °C για 30 λεπτά^{*} ή

iii) οποιονδήποτε άλλον συνδυασμό συνθηκών χρόνου και θερμοκρασίας ώστε να επιτευχθεί αντίστοιχο αποτέλεσμα.

Πίνακας 2: Είδος θερμικής επεξεργασίας ανάλογα με την περιοχή προέλευσης του νωπού γάλακτος και την τοποθεσία που βρίσκεται η εγκατάσταση μεταποίησης

Περιοχή στην οποία βρίσκεται η εγκατάσταση μεταποίησης	Περιοχή προέλευσης του νωπού γάλακτος	Κίνηση οχημάτων (Κλειστά βυτία)	Μέθοδος θερμικής επεξεργασίας	Διακίνηση τελικού προϊόντος
Ζώνη προστασίας	Ζώνη προστασίας	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας ¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ζώνη επιτήρησης	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας ¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη	Αποκλειστικά στην περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη ²	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ελεύθερη περιοχή	Αποκλειστικά στην ελεύθερη ³	Κανονισμός 853/2004 Παράρτημα III Τμήμα IX Κεφάλαιο II	Χωρίς περιορισμούς
Ζώνη επιτήρησης	Ζώνη προστασίας	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας ¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ζώνη επιτήρησης	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας ¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη	Αποκλειστικά στην περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη ²	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ελεύθερη περιοχή	Αποκλειστικά στην ελεύθερη ³	Κανονισμός 853/2004 Παράρτημα III Τμήμα IX Κεφάλαιο II	Χωρίς περιορισμούς

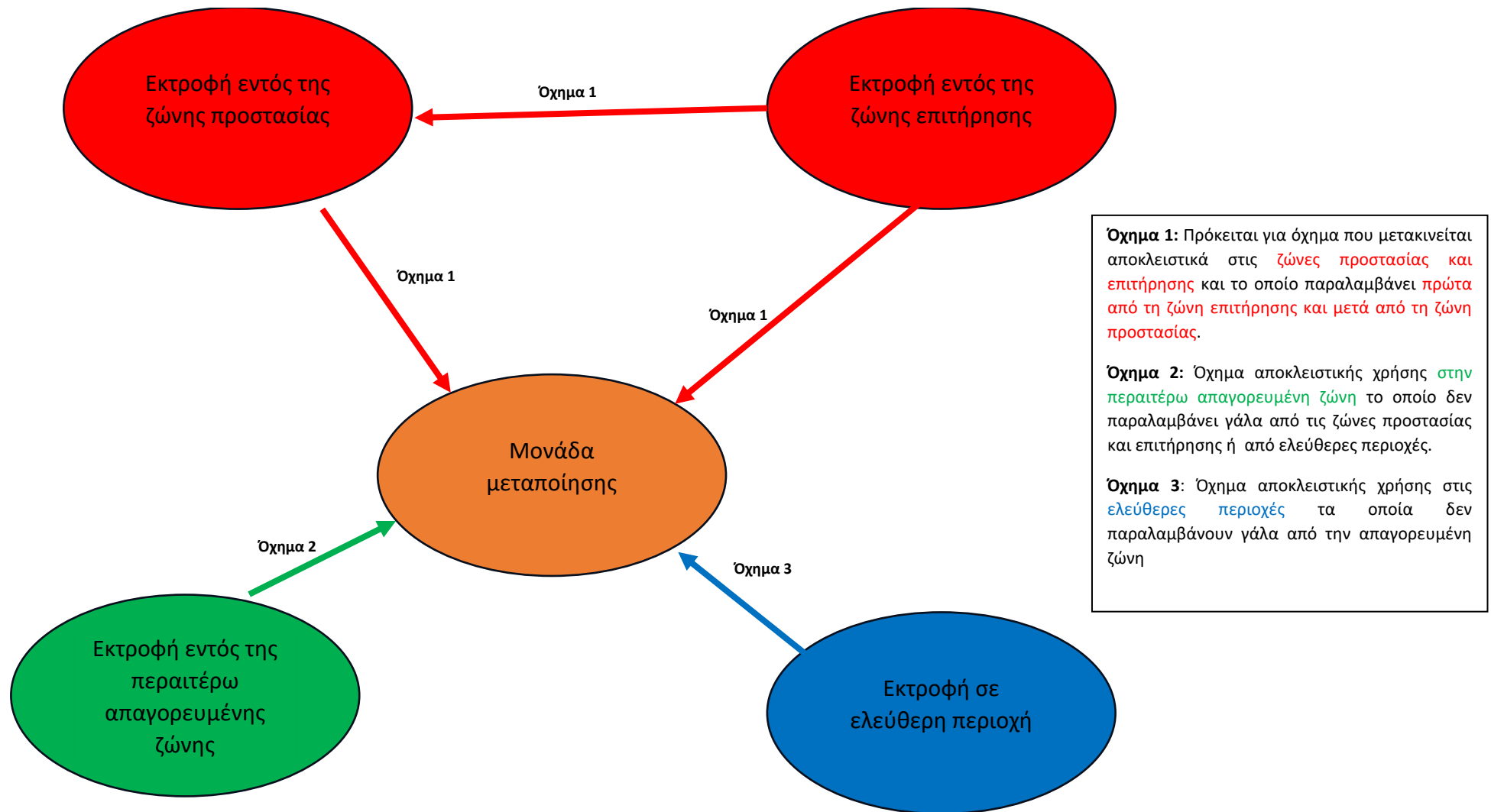
Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη	Ζώνη προστασίας	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ζώνη επιτήρησης	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη	Αποκλειστικά στην περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη²	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ελεύθερη περιοχή	Αποκλειστικά στην ελεύθερη³	Κανονισμός 853/2004 Παράρτημα III Τμήμα IX Κεφάλαιο II	Χωρίς περιορισμούς
Ελεύθερη περιοχή	Ζώνη προστασίας	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ζώνη επιτήρησης	Αποκλειστικά στη ζώνη επιτήρησης και προστασίας¹	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη	Αποκλειστικά στην περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη²	Κανονισμός 2020/687 Παράρτημα VII	Χωρίς περιορισμούς
	Ελεύθερη περιοχή	Αποκλειστικά στην ελεύθερη³	Κανονισμός 853/2004 Παράρτημα III Τμήμα IX Κεφάλαιο II	Χωρίς περιορισμούς

¹ Οχήματα τα οποία κινούνται αποκλειστικά στις ζώνες προστασίας και επιτήρησης και τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από την περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη και από ελεύθερες περιοχές. Τα εν λόγω οχήματα πρέπει να παραλαμβάνουν **πρώτα από τη ζώνη επιτήρησης και μετά από τη ζώνη προστασίας**.

² Οχήματα **αποκλειστικής χρήσης στην περαιτέρω απαγορευμένη ζώνη** τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από τις ζώνες προστασίας και επιτήρησης ή από ελεύθερες περιοχές.

³ Θα πρέπει να υπάρχουν οχήματα **αποκλειστικής χρήσης** στις ελεύθερες περιοχές τα οποία δεν παραλαμβάνουν γάλα από την απαγορευμένη ζώνη.

Σχήμα 1: Μετακίνηση του νωπού γάλακτος αιγοπροβάτων και των οχημάτων μεταφοράς του προς την εγκατάσταση μεταποίησης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
Γενική Διεύθυνση Βιώσιμης Ζωικής Παραγωγής και Κτηνιατρικής
Διεύθυνση Υγείας των Ζώων
Τμήμα Λοιμωδών και Παρασιτικών Νοσημάτων

Πανώλη των Μικρών Μηρυκαστικών (Peste des Petits Ruminants, PPR)

Μεταδοτική ιογενής ασθένεια που προσβάλλει αίγες και πρόβατα.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

- Υψηλός πυρετός
- Κατάπτωση - υπνηλία
- Δύσπνοια , βήχας
- Διάρροιες
- Αιφνίδιοι μαζικοί θάνατοι
- Υγρό από τα μάτια και το στόμα
- Θάνατοι

Ορώδες υγρό από τα μάτια και τη μύτη, έντονη σιελόρροια (εικόνα βρεγμένου προσώπου)

Κόκκινα, Πρησμένα μάτια

Αλλοιώσεις στο στόμα: λευκές πλάκες στα ούλα και στο εσωτερικό των χειλιών

Μετάδοση

- Με στενή επαφή των υγιών με τα ασθενή ζώα.
- Επαφή με εκκρίσεις, δάκρυα, σάλια, ούρα, κόπρανα.
- Με μολυσμένη τροφή, νερό, στρωμνή, μηχανήματα και μέσα μεταφοράς.

Για να προστατέψουμε το κοπάδι μας:

- Αποφεύγουμε,
- Την επαφή των ζώων μας με άλλα κοπάδια.
- Να δανειζόμαστε ζώα, εργαλεία, ή οχήματα από άλλες εκτροφές.
- Την παράνομη αγορά ζώων.

- **Νόσημα Υποχρεωτικής Δήλωσης.**
- **Λήψη Εκτάκτων Μέτρων**

- **Καθαρίζω και απολυμαίνω τακτικά τους χώρους εκτροφής μου.**
- **Ελέγχω καθημερινά τα ζώα μου.**

ΑΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΟΥΜΕ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΕΙΔΟΠΟΙΟΥΜΕ
ΑΜΕΣΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

Η ΠΑΝΩΛΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΜΗΡΥΚΑΣΤΙΚΩΝ ΔΕΝ ΜΕΤΑΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Οι φωτογραφίες προέρχονται από την ιστοσελίδα του οργανισμού FAO